Yargıtay 11. HD E.2021/3659 K.2022/8772 (07.12.2022)

Karar metni, Yargıtay Başkanlığı Karar Arama sistemindeki yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Hukuk Dairesi 2021/3659 E. , 2022/8772 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ 11. HUKUK DAİRESİ

Taraflar arasında görülen davada Antalya 2. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen 18.07.2019 tarih ve 2017/133 E- 2019/562 K. sayılı kararın davalı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, istinaf isteminin esastan reddine dair Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi'nce verilen 04.01.2021 tarih ve 2019/2502 E- 2021/1 K. sayılı kararın Yargıtay'ca incelenmesi davalı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçeler, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:

Davacı vekili, müvekkili ile davalı arasında genel kredi sözleşmesi imzalandığını, davalı banka tarafından müvekkili şirkete bilgi verilmeksizin forward sözleşmesi düzenlendiğini, sözleşmenin TBK'nun genel işlem koşullarına ilişkin hükümlerine aykırılık taşıdığını ileri sürerek, forward sözleşmesinin geçersizliğinin ve döviz alım satım borcu bulunmadığının tespitine karar verilmesini talep ve dava etmiş; yargılama sırasında verdiği dilekçe ile müvekkili tarafından ilgili sözleşme gereğince davalı bankaya ödeme yapıldığını bildirerek, ödenen bedelin istirdadını istemiştir.

Davalı vekili, dava konusu forward sözleşmesinin genel kredi sözleşmesi ekinde davacı taraf ile imzalandığını, forward sözleşmesinin sözleşme serbestisi sınırları içerisinde olduğunu, döviz kurunun sözleşmede belirtilen kuru etkilemediğini, bu sözleşme ile bankanın da taahhüt ve risk üstlendiğini, sözleşmenin bankacılık sektöründe kur dalgalanmalarına karşı korunma fikri olarak tanımlanabilen sözleşmelerden olduğunu, davacının tacir olması nedeniyle basiretli bir iş adamı gibi hareket etmek zorunluluğunun bulunduğunu ve sözleşmenin davacı tarafından imzalandığını savunarak, davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

İlk derece mahkemesince, iddia, savunma, toplanan deliller ve tüm dosya kapsamına göre; davalı banka ile davacı arasında genel kredi sözleşmesi ile birlikte forward çerçeve sözleşmesinin de imzalandığı, sözleşmenin 02.05.2014 tarihinde imzalanmış olmasına rağmen davacının genel kredi sözleşmesi nedeniyle 500.000,00.-TL tutarlı krediyi 23.06.2014 tarihinde kullandığı, davalı banka ile davacı şirket arasındaki e-mail yazışmalarında kredi kullanımına ilişkin görüşmeler sırasında 11.06.2014 tarihinde davalı banka tarafından bir yıl sonraki tarihte geçerli olmak üzere bugünden forward işlemi bağlanırsa 2.24 kur ile bir yılın sonunda satış imkanı verildiği, bu durumda 37.000,00 TL kur kazancı olacağı, kredi maliyeti çıkarılıp, 3.000,00 TL'de avantaj sağlanacağını e-posta yolu ile bildirildiği, bu görüşmelerden sonra 24.06.2014 tarihinde ekinde risk bildirim formu olan forward işlemleri çerçeve sözleşmesinin imzalandığı, 24.06.2014 tarihli anlaşma ile davacı şirketin 23.06.2015 tarihinde teslim edilmek üzere 250.000 USD dövizini davalı bankaya 2,29 kurla satmayı ve karşılığında 572.500,00 TL almayı kabul ettiği, anlaşma tarihi itibariyle davalı bankanın USD döviz alış kurunun anlaşma metnine yazılmadığı, bilirkişi raporu ile tespit edildiği üzere o tarihte TCMB döviz alış kurunun 2,1312 TL olup, bir yıl sonraki tarih için 2,29.-USD kuru ön görüldüğü, davacı şirketin yıllık %11,52 TL faiz oranından ödeme yaptığı, dövize yıllık 1,75 faiz alacağı varsayımı ile belirlenecek vadeli kur 2,3386 olacağından davacı şirkete yükümlülük altına sokan vadeli döviz satım sözleşmesinin kurulmasına neden oluşturan kredi maliyetini karşılama fonksiyonunun oluşmadığı,

tarafların imzaladığı sözleşmenin iki tarafında tacir olması nedeniyle geçerli olduğu, genel kredi sözleşmesi dışında ve sözleşmenin düzenlendiği tarihten sonra düzenlenen forward sözleşmesinin TBK'nın 20. maddesinde düzenlenen genel işlem koşulu olarak değerlendirilemeyeceği, ancak vadeli döviz satım anlaşmasının konusunu oluşturan işlemin tüm sonuçları itibariyle davacı tarafından bilinmediği, risk bildirim formunda ve anlaşma temerrüt durumunda oluşacak yükümlülüğün davacının değerlendirmesine açık şekilde ortaya konulmadığı, başlangıç ve sürdürme teminatlarının temerrüt halinde davacıdan tahsil edileceğinin bildirilmediği, sözleşmenin kurulması için davalı bankanın davacının kredi kullanımı nedeniyle forward işlemi yapılması halinde kredinin maliyetinin karşılanacağı ve üzerine 3.000.- TL civarında avantaj sağlanacağı görüşü nedeniyle forward sözleşmesinin imzalanmış olmasının davalının sözleşmeyi kabulü olarak değerlendirilemeyeceği, banka uygulamasının tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamasının sonucu olmadığı, buna rağmen banka tarafından kredi çerçeve sözleşmesinin eki niteliğinde olduğu 15.06.2015 tarihli yazı ile kabul edilen forward işlemleri çerçeve sözleşmesinin 8 maddesinde atıfta bulunularak müşterinin forward işlemleri nedeniyle bankaca yapılacak her türlü giderin kendisince karşılanacağı, aksi halde doğacak borçların güvencesini oluşturmak üzere banka nezdinde bulunan nakit ve menkul kıymetlerinin üzerinde hapis hakkının bulunduğu, menkul kıymetler ve alacakların banka lehine rehin edilmiş olduğu, ihbarda bulunmaksızın bankaca takas ve mahsup edilebileceğine ilişkin hüküm nedeniyle davacının davalı bankaya ciro ve temlik ettiği çeklerin iade edilmeyip, 23.06.2015 tarihinde 75.000,00 TL, 24.06.2015 tarihinde de 9.935,91 USD'nin TL'ye dönüştürülmesi ile 26.587,50 TL'nin davalı bankaca tahsil edildiği, tarafların birbiri ile uyumlu irade açıklamasına dayanmayan sözleşmenin geçerli olarak kabul edilemeyeceği, geçersiz sözleşme nedeniyle davacının davalı bankaya borçlandırılamayacağı ancak yargılama sırasında davalının sözleşme nedeniyle hapis hakkı sahibi olduğunu ileri sürerek iade etmediği çekler ve şirkete ait hesaptan 23.06.2015 tarihinde 75.000,00 TL, 24.06.2015 tarihinde de 9.935,91 USD'nin TL'ye dönüştürülmesi ile 26.587,50 TL'nin tahsil edilmiş olması, davacı vekilinin 15.02.2016 tarihli dilekçesi ile davanın istirdat olarak görülmesini, ıslah dilekçesi ile de sözleşmenin geçersizliğinin tespiti talep edilmiş ise de; davanın ödenen miktara yönelik istirdadı olarak görülüp, istirdat talebinin kabulünün talep edildiği gerekçesi ile, ıslah edilmiş davanın kabulü ile 75.000,00 TL'nin 23.06.2015, 26.587,50 TL'nin 24.06.2015 tarihinden itibaren değişen oranlarda avans faizi ile birlikte davalıdan istirdadı ile davacıya verilmesine karar verilmiştir.

Karara karşı, davalı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

Bölge Adliye Mahkemesince, tüm dosya kapsamına göre yapılan istinaf incelemesi sonucunda; alınan bilirkişi raporlarının denetime, dosya kapsamına ve hüküm kurmaya elverişli olduğu, forward işleminin e-posta mesajlarına göre davacı şirkete davalı bankanın teklif ettiği ancak forward işlemi öncesi risk bildirimlerinin tek tek açıklanarak riskler hakkında bildirim sahibi olduğuna ilişkin davacı şirketin yazılı beyanının alınmadığı, bu durumda davalı bankanın forward işlemi hakkında davacı ... yeteri kadar bilgilendirdiği ve aydınlattığı hususunun ispatlanamadığı, davacının kullanmış olduğu kredi borcunun da forward vadesinden evvel 18.06.2015 tarihinde tamamen ödenmiş olduğu, bu durumda ilk derece mahkemesince benzer gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmesinin doğru olduğu gerekçesi ile, davalı banka vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Karara karşı, davalı banka vekili tarafından temyiz kanun yoluna başvurulmuştur.

Dava, vadeli döviz satım işlemi nedeniyle oluştuğu ileri sürülen zararın tazmini isteminden ibarettir.

Taraflarca, 250.000 USD’nin vade tarihi 23.06.2015 tarihinde 2,29 Amerikan Doları kurundan tesliminin kararlaştırıldığı, mevzuat gereği bankanın başlangıç teminatını %20 ve

sürdürme teminatını %10 olarak gösterdiği, hesaplamanın sadece vade sonundaki kur üzerinden yapıldığı, vade bitiminde USD'nin TCMB efektif satış kurunun 2,6798 TL olduğu, bu durumda davacının 23.06.2015 vade tarihinde pozisyon zararının 97.450,00 TL olduğu, davalı bankanın davacıdan 23/06/2015 tarihinde forward taahhüt yerine getirilmemesi sebebi ile 75.000,00 TL, 24.06.2015 tarihinde ise de forward cezalı kapama işlemi için 26.587,50 TL olmak üzere toplam 101.587,50 TL tahsilat yaptığı anlaşılmaktadır. İlk derece mahkemesince, ispat yükü kendisine düşen davalı bankanın forward işlemi hakkında davacı ... yeteri kadar bilgilendirdiği ve aydınlattığı hususunu ispatlayamadığı gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiş, davalı banka vekili tarafından bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olmakla, bölge adliye mahkemesince de esastan red kararı verilmiştir.

Taraflar arasında vadeli döviz alım satımına yönelik olarak yapılan sözleşme, banka ile davacı arasında kur farkından etkilenmemek üzere yapılan bir işlem olup, sözleşme tarihinde belirlenen döviz tutarının, belirlenen tarihteki belirli bir kurdan alınmasıı ya da satılmasını zorunlu tutmaktadır. Bu nedenle vade sonuna kadar geçen süre içerisinde gerçekleşen kur değişimleri önceden belirlenen kuru etkilememektedir.

Davacı tarafından, işlemin ne olduğunun bilinmediği ve bilgi verilmeksizin forward sözleşmesi düzenlendiği beyan edilmiş ise de, risk bildirim formu da dahil ilgili tüm belgeleri imzalayıp davalı banka ile aralarındaki türev işlemleri sözleşmesinin hukuken geçerli olduğunu kabul ettikten sonra, zarar ettikleri türev sözleşmenin hukuken geçersiz olduğuna ilişkin iddiası hukuken korunamayacaktır. Tarafların, türev işlemlerinin yüksek risk içeren, talih ve tesadüfe dayalı olan yapısının doğal ve çok sık karşılaşılan bir sonucu olarak, üstlendikleri riskten kaynaklanan zararlarını bizzat taşımakla yükümlü oldukları, bu nedenle tacir vasfında olan davacının işbu beyanına itibar edilmeyeceği, zira tacirin yaptığı işlemlerin, attığı imzanın sorumluluğunu kavrayabilecek kimse olduğu, yapılan işlemin riskli olduğu, aynı şekilde bankanın da zarar edebileceği, kurun vade farkından korunmak için sabitlendiği, dolayısıyla davalı bankanın kendiliğinden bu işlemi yapması da olanaksızdır. Kaldı ki, davacı tarafından forward işleminden ve sözleşmeden dönmeye ilişkin herhangi bir beyan bulunulmadığından, artık basiretli tacir olarak davacının gerekli riskleri bilebilecek olduğu, forward işlemine göre kredi kullandığı ve sonuçlarına katlanması gerektiği çok açıktır.

Bu durumda, taraflar arasındaki sözleşme gereğince davalı banka tarafından kesinti yapıldığından, mahkemece, yapılan kesinti miktarı da denetlenmek suretiyle, sözleşme uyarınca fazla kesinti yapılmadığının tespiti halinde davanın reddi gerekirken, ilk derece mahkemesince yazılı gerekçe ile davanın kabulü ve bu karara karşı yapılan istinaf başvurusunun esastan reddi doğru olmamış, kararın bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davalılar vekillerinin temyiz istemlerinin kabulü ile İlk Derece Mahkemesince verilen karara yönelik istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının BOZULARAK KALDIRILMASINA, HMK'nın 373/1.maddesi uyarınca dava dosyasının İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, ödediği peşin temyiz harcının isteği halinde temyiz eden davalıya iadesine, 07.12.2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.